

CUPRINS

Cum a pornit Shasta la drum	9
O pățanie la margine de drum	22
La porțile Tashbaanului	36
Shasta printre narnieni	48
Prințul Corin	61
Shasta printre morminte	74
Aravis în Tashbaan	84
În casa Tisrocului	97
Prin deșert	108
Pustnicul de la Hotarul Sudic	121
Tovarășul de drum nepoftit	133
Shasta în Narnia	146
Lupta de la Anvard	158
Cum a ajuns Bree un Cal mai înțelept	171
Rabadash cel caraghios	184

Cum a pornit Shasta la drum

Aceasta este povestea unor peripeții petrecute în Narnia, în Calormen și în ținuturile dintre ele, în Epoca de Aur, când Peter era Mare Rege al Narniei, iar frațele și cele două surori ale sale erau Rege și Regine supuse lui.

În zilele acelea, departe spre miazăzi, în Calormen, într-un golfuluț al mării, trăiau un pescar sărman pe nume Arsheesh și un băiețel care-i spunea Tată. Pe băiat îl chema Shasta. Aproape în fiecare dimineață, Arsheesh pleca la pescuit cu barca, iar după-amiaza își înhăma măgărușul la căruța încărcată cu pește și pleca vreo jumătate de leghe spre miazăzi, în sat, ca să vândă ce prinsese. Dacă-i mergea bine, se întorcea acasă fără griji și nu se lua de Shasta, dar dacă avea vânzare proastă îi găsea pricină și-l mai și bătea. Mai mereu se găsea câte-o greșală de aruncat în spinarea lui Shasta, pentru că băiatul avea multe de făcut, de la înnăditul și spălatul plaselor de pescuit până la gătitul mesei de seară și curățenia pe care trebuia s-o facă în cocioaba unde locuiau amândoi.

Shasta nu era câtuși de puțin curios să știe ce se întâmpla la miazăzi de casa în care stătea, iar asta pentru că fusese de vreo două ori în sat cu Arsheesh și știa că nu era nimic de văzut acolo. Nu văzuse decât bărbați care semănau cu tatăl lui: bărboși în straie lungi, soioase, cu

saboți de lemn cu vârful ridicat și cu turbane pe cap, care vorbeau alene despre lucruri care păreau plictisitoare. În schimb, ar fi vrut să cunoască tot ce se afla la miazănoapte, pentru că nimeni nu mersese vreodată într-acolo și nu avea voie nici el. Adeseori, pe când stătea afară și înnădea plasele de unul singur, privirea i se îndrepta nerăbdătoare spre miazănoapte. Acolo nu se vedea nimic în afară de un deal acoperit cu iarbă, care se oprea într-o coamă dreaptă, iar dincolo, cerul pe care treceau din când în când câteva păsări.

Câteodată, dacă Arsheesh era pe-aproape, Shasta îl întreba:

— Ce se-ntinde dincolo de deal, o, Tată?

Când pescarul era supărat, îl plesnea peste urechi și-i spunea să-și vadă de-ale lui. În schimb, când era cu sufletul senin îi răspundea:

— O, fiule, nu-ți osteni mintea cu întrebări fără rost. Căci, după cum spunea poetul, pe darul iscodirii se sprijină avuția, însă cei care întrebă lucruri ce nu-i privesc cârmesc corabia prostiei spre stânca sărăciei.

Shasta credea că dincolo de deal se găsea fără doar și poate o taină minunată, pe care tatăl său nu-i îngăduia s-o afle. La drept vorbind însă, pescarul îi vorbea așa fiindcă habar n-avea ce se întindea spre miazănoapte. Și nici nu-i păsa. Era un om care se gândea doar la ce trebuia făcut și când.

Într-o zi, dinspre miazăzi sosi un străin care nu se mănă cu niciunul dintre bărbații pe care-i văzuse Shasta până atunci. Venea călare pe un bidiviu pătat, cu coama și coada fluturând în vânt, cu scările șei și căpăstrul încrustate cu argint. Bărbatul purta o cămașă de zale și un turban de mătase, din mijlocul căruia se înălța vârful

unui coif. La brâu îi atârna o sabie încovoiată, în spate ducea un scut rotund cu ținte din alamă, iar în mâna dreaptă ținea o suliță. Era smead, dar asta nu-l miră pe Shasta, fiindcă toți calormenii arătau așa. În schimb, se minună când văzu barba străinului, vopsită în stacojiu, răsucită și unsă cu ulei înmiresmat. Dar Arsheesh își dădu seama după podoabele de aur de pe brațul străinului că era un Tarkaan, adică un mare domn, așa că îngenunche în fața lui până atinse pământul cu barba și-l îndemnă pe Shasta să facă la fel.

Străinul ceru să fie găzduit peste noapte și desigur că pescarul nu îndrăzni să-i spună nu. Tot ce era mai bun îi fu pus pe masă Tarkaanului la cină (fără să-l miște din cale-afară), pe când Shasta primi un codru de pâine și fu dat afară din colibă, ca de fiecare dată când venea cineva la pescar. De obicei, când se întâmpla așa, Shasta dormea lângă măgăruș, în grajdul acoperit cu stuf. Însă, cum era prea devreme pentru a adormi și cum lui Shasta nu-i spusese nimeni că nu e frumos să ascuți pe la uși, băiatul se așeză și-și lipi urechea de o crăpătură în peretele de scânduri al colibeii, ca să asculte ce vorbeau oamenii mari. Și iată ce auzi:

— Iar acum, o, gazda mea, spuse Tarkaanul, află că mă gândesc să-ți cumpăr băiatul.

— O, stăpâne, îi răspunse mieros pescarul, făcându-l pe Shasta să-și imagineze privirea lui lacomă, oare câți bani crezi că ar fi de-ajuns pentru ca umila slugă a domniei tale, săracă lipită cum e, să-și vândă singurul fiu, sânge din sângele lui, ca pe un sclav? Căci, după cum spune poetul, dragostea e mai îndestulătoare decât mâncarea, iar urmașii mai de preț decât orice nestemată.

— Așa este, rosti sec oaspetele. Dar un alt poet a spus că cel care cutează să-l înșele pe omul drept își pune singur spinarea sub bici. Nu-mi turna brașoave acum, la bătrânețe. Se vede de la o poștă că băiatul nu-i fiul tău, de vreme ce tu ești la fel de negru ca mine în obraji, iar el e bălai și alb la față precum barbarii blestemați, dar frumoși, care trăiesc departe, spre miazănoapte.

— Frumos sună vorba care spune că săbiile pot fi oprite cu scuturi, însă Ochiul Înțelepciunii străpunge orice apărare, glăsui pescarul. Te înștiințez, o, preaminate oaspete, că din pricina sărăciei mele lucii nu m-am însurat și n-am avut copil. Dar chiar în anul când

Tisrocul (fie-i viața veșnică) și-a început augusta și bine-făcătoarea domnie, într-o noapte cu lună plină, zeii nu m-au lăsat să adorm. Așa că m-am ridicat din pat, am ieșit din cocioaba asta și m-am îndreptat spre plajă să mă înviorez, uitându-mă la apă și la lună și trăgând în piept aerul răcoros. Și am auzit pe dată dinspre mare un sunet ca de vâsle, iar pe urmă un scâncet slab. N-a trecut mult și valurile au adus la mal o bărcuță în care se afla un bărbat uscat de foame și de sete, care pesemne că murise cu doar câteva clipe mai-nainte (fiindcă avea trupul cald), iar lângă el un burduf gol și un copil care încă răsufila. „Fără-ndoială“, mi-am spus, „nefericiții scăpaseră de pe vreo corabie dintre cele mari aflată la ananghie, dar, prin frumoasele urzeli cerești, bărbatul și-a luat de la gură pentru a-l ține în viață pe copil și a murit abia după ce a zărit țărmul.“ Amintindu-mi apoi că zeii nu uită niciodată să-i răsplătească pe cei care leagă prietenie cu nevoiașii și înduioșat din fire (pentru că sluga dumitale preaplecată e un om bun la suflet)...

— Hai, lasă palavrele astea cu care te lauzi singur, îi tăie vorba Tarkaanul. Mi-e de-ajuns să știu c-ai luat copilul și că, așa cum vede oricine, ai scos de pe urma muncii lui înzecit pâinea pe care i-ai dat-o. Și-acum spune-mi repede cât vrei pe el, că m-am săturat de-atâta flecăreală.

— Chiar dumneata ai avut înțelepciunea să spui că munca băiatului a fost de neprețuit, răspunse Arsheesh. Trebuie să ținem seama de asta când vorbim de bani, fiindcă, dacă o să-l vând pe băiat, fără-ndoială că o să fiu silit fie să cumpăr, fie să iau cu simbrie un altul care să muncească în locul lui.

— Îți dau cincisprezece arginți pe el, zise Tarkaanul.

— Cincisprezece! făcu Arsheesh pe jumătate văică-rindu-se, pe jumătate țipând. Cincisprezece! Pentru reazemul bătrâneții mele și lumina ochilor mei! Nu-ți bate joc de un om cu barbă sură, oricât ai fi de Tarkaan. Mă-nvoiesc la șaptezeci.

În clipa aceea Shasta se ridică și se îndepărtă tiptil. Auzise ce era de auzit; nu de puține ori fusese de față când bărbații se târguiaau în sat și știa ce avea să se întâmple. Putea să bage mâna-n foc că până la urmă Arsheesh avea să-l vândă pe mult mai mult de cincisprezece arginți și mult mai puțin de șaptezeci, dar tocmeala lui cu Tarkaanul avea să țină ore bune.

Să nu credeți că Shasta se simțea la fel cum ne-am simți noi dacă ne-am auzi părinții vorbind despre cum ne-ar vinde ca sclavi. Asta fiindcă, întâi de toate, viața lui nu se deosebea cu mult de viața unui sclav. Din partea lui, poate că nobilul străin de pe calul acela strașnic avea să fie mai bun cu el decât Arsheesh. În al doilea rând, povestea despre cum fusese găsit în barcă îl înflăcărase și-l făcuse să se simtă ușurat. De multe ori îl tulburase gândul că, oricât se străduia, nu simțea nimic pentru pescar, or el știa că băieții își iubeau tații. Iar acum tocmai aflase că, din câte se părea, între el și Arsheesh nu era nicio legătură, iar asta îi luase o mare piatră de pe inimă. „Măi să fie“, își zise el, „aș putea fi oricine. Aș putea fi chiar băiat de Tarkaan. Sau fiul Tisrocului (fie-i viața veșnică), sau poate chiar al unuia dintre zei!“

În timp ce se gândea la toate astea, băiatul stătea pe peticul de iarbă din fața cocioabei. Seara se apropia repede și pe cer străluceau două-trei stele, dar rămășițele amurgului încă se vedeau spre apus. Puțin mai încolo, calul străinului păștea legat mai slobod de un inel din

fier prins în peretele grajdului. Shasta se duse la el și-l mângâie pe grumaz. Calul păscu mai departe, fără să-l bage în seamă.

Apoi lui Shasta îi trecu și altceva prin cap.

— Mă-ntreb ce soi de om o fi Tarkaanul ăla, zise el cu glas tare. Ar fi grozav dac-ar fi bun la suflet. Prin casele unora ca el trăiesc sclavi care nu fac aproape nimic toată ziua. Se îmbracă frumos și au carne pe masă în fiecare zi. Poate că Tarkaanul o să mă ia cu el în războaie, eu o să-l scap de la moarte, iar pe urmă o să mă scoată din sclavie, o să mă facă fiul lui și o să-mi dăruiască un palat, un car și o armură. Pe de altă parte, ar putea să fie un om rău la suflet și crud. Ar putea să mă trimită să muncesc pe câmp în lanțuri. Tare-aș vrea să știu. Dar de unde să aflu? Calul ăsta știe, fac prinsoare, dar păcat că nu vorbește.

Calul își ridicase capul. Shasta îi mângâie botul mă-tăsos și-i spuse:

— *Tare* mult mi-ar plăcea să vorbești, bătrâne.

Iar apoi, preț de o clipă i se păru că visează, căci cu un glas jos, însă foarte deslușit, Calul rosti:

— Dar vorbesc.

Shasta se holbă la ochii lui mari, simțind că și ai lui cresc la fel de mult de uimire.

— *Cum* ai învățat să vorbești?

— Ssst, nu așa tare! îi șopti Calul. În locul de unde vin eu, aproape toate animalele vorbesc.

— Și asta unde-i? întrebă Shasta.

— În Narnia, răspunse Calul. În ținutul fericit al Narniei, Narnia cea cu munți înverziți și povârnișuri miro-sind a cimbru, Narnia cea cu râuri multe, vâlcele cu ochiuri de apă, peșteri căptușite cu mușchi și păduri

dese prin care răsună ciocanele Piticilor. Ah, aerul înmiresmat al Narniei! Un ceas de viață acolo face mai mult decât o mie de ani în Calormen.

La sfârșit, Calul scoase un nechezat stins, care aducea a suspin.

— Cum ai ajuns aici? vru să știe Shasta.

— Răpit, spuse Calul. Sau furat, sau prins – cum vrei să-i zici. Eram doar un mânz pe-atunci. Mi-a spus Mama să nu cumva să trec de povârnișurile de la miazăzi, în Archenland și mai departe, dar n-am ascultat-o. Și, pe Coama Leului, am plătit pentru prostia asta. De ani de zile sunt sclavul oamenilor, ascunzându-mi firea adevărată și făcând pe prostul și pe dobitocul fără minte, cum sunt caii *lor*.

— De ce nu le-ai spus cine ești?

— E, chiar atât de prost nu sunt. Dacă ar afla că vorbesc, m-ar târî pe la toate bâlciurile, să caște lumea gura la mine, și m-ar păzi ca pe ochii din cap. Iar atunci chiar că n-aș mai avea cum să scap.

— Dar de ce... începu Shasta, însă Calul îi tăie vorba.

— Uite ce-i, zise el, hai să nu pierdem vremea cu fleacuri. Mai bine să-ți spun despre stăpânul meu, Tarkaanul Anradin. Află că-i un om foarte rău. Mă rog, nu cu mine, fiindcă un cal de luptă costă prea mult ca să te porți urât cu el. Dar, dacă ești om, mai bine crăpi în noaptea asta decât să intri slugă în casa lui mâine.

— Atunci ar fi bine s-o iau la picior, rosti Shasta, făcându-se alb la față.

— Da, ar fi, întări Calul. Dar de ce nu fugi cu mine?

— Vrei și tu să fugi? întrebă Shasta.

— Da, dacă vii cu mine, răspunse Calul. E un prilej bun pentru amândoi. Vezi tu, dacă plec de capul meu,

fără călăreț, toți cei care-o să mă vadă o să-și spună „cal fără stăpân“ și o să vină după mine cât ai clipi din ochi. Dacă am pe cineva în șa, poate scap. Aici poți să-mi fii de folos. Pe de altă parte, tu nu poți s-ajungi prea departe cu picioarele alea caraghioase ale tale (ce picioare fără noimă au oamenii!) fără să fii ajuns din urmă. Însă dacă te sui pe mine vei fi mai iute decât toți caii din ținutul ăsta. Iar aici pot să-ți fiu eu de folos ție. Că tot vorbim, știi să călărești, nu?

— A, da, sigur, spuse Shasta. Cel puțin m-am suit pe un măgar.

— Pe *ce* te-ai suit? se miră Calul, cu un dispreț fără margini.

(Cel puțin asta avusese de gând să spună. Dar de auzit se auzi doar un fel de nechezat – „Pe ce-he-he-he te-ai suit?“ Când se înfurie, Caii Vorbitori încep să-și necheze cuvintele.)

— Altfel spus, vorbi el mai departe, *nu* știi să călărești. Țăsta-i un neajuns destul de mare. O să trebuiască să te-nvăț din mers. Dar, dacă tot nu știi să călărești, măcar știi să cazi?

— Păi cred că asta știe oricine, răspunse Shasta.

— Eu te-ntreb dacă știi să cazi și să te ridici fără să te smiorcăi, iar pe urmă să te sui la loc și să mai cazi o dată fără să ți se facă frică de căzături.

— O să... o să-ncerc, spuse Shasta.

— Bietul de tine, zise Calul cu un glas mai blând. Am uitat că ești doar un mânz. Dar cu timpul o să facem un călăreț strașnic din tine. Acum n-avem voie să pornim până nu adorm ăia doi din colibă. Putem să punem la cale niște treburi. Tarkaanul meu e în drum spre

miazănoapte, chiar spre mândra cetate a Tashbaanului, la curtea Tisrocului, unde...

— Auzi, îi tăie vorba Shasta, destul de speriat, n-ar trebui să spui „Fie-i viața veșnică“?

— De ce? i-o întoarse Calul. Eu sunt narnian liber. Ce rost are să vorbesc ca slugile și ca proștii? Nu vreau deloc să aibă viață veșnică și știu oricum că n-o să aibă, oricât i-aș ura eu una sau alta. Dar din câte văd tot din nordul liber vii și tu. Atunci hai să nu mai vorbim între noi ca sudicii. Bun, înapoi la planuri. Cum ziceam, omul meu e în drum spre miazănoapte, către Tashbaan.

— Asta-nseamnă c-ar fi bine s-o luăm spre miazăzi?

— N-aș zice, răspunse Calul. Vezi tu, omul mă crede neghiob și fără minte, ca pe toți ceilalți cai ai lui. Dacă-ș fi cu adevărat așa, în clipa în care aș fi liber, aș tuli-o acasă, la grajdul meu și la locul unde mi se pune șaua – adică înapoi la palatul lui, care e la două zile de drum spre miazăzi. Acolo m-ar căuta și el. Nici prin cap nu i-ar trece că m-aș duce de unul singur *tot* spre miazănoapte. Și oricum ar crede că vreun om din ultimul sat pe care l-am străbătut l-a văzut trecând călare, s-a ținut după noi pân-aici și m-a furat.

— Ce bine, ce bine! se bucură Shasta. Atunci o să mergem spre miazănoapte. De când mă știu vreau să văd nordul.

— Te cred, zise Calul. E din pricina sângelui care-ți curge prin vine. Sunt sigur că ai obârșii nordice. Dar nu mai striga așa. Mă gândesc c-ar trebui să adoarmă amândoi din clipă-n clipă.

— Ar fi bine să mă furișez pân-acolo și să văd, spuse Shasta.

— N-ai face rău, zise Calul. Dar ai grijă să nu fii prins.

Se întunecase și mai mult și era foarte liniște, în afară de sunetul valurilor care se spărgeau de țărm, pe care Shasta nici nu-l mai băga de seamă fiindcă îl tot auzise zi și noapte de-atâta amar de vreme. Când se apropie de colibă, văzu că nu era nicio lampă aprinsă. Când ciuli urechile la ușa din față, nu auzi nimic. Când se apropie de singura fereastră, auzi, după câteva clipe, sforăitul subțire și atât de cunoscut al pescarului. Se înveseli la gândul că, dacă avea să meargă totul bine, nu avea să-l mai audă niciodată. Ținându-și răsuflarea și cu o ușoară strângere de inimă, dar cu o bucurie mai mare decât părerea de rău, Shasta se furișă prin iarbă și intră în grajdul măgarului, bâjbâi după locul unde știa că era ascunsă cheia, deschise poarta și găsi șaua și căpăstrul Calului, care fuseseră încuiate acolo peste noapte. Se aplecă în față și-l sărută pe bot pe măgar.

— Îmi pare foarte rău că nu te putem lua și pe tine, spuse el.

— Iată-te, în sfârșit, zise Calul când îl văzu întorcându-se. Mă gândeam să nu fi pățit ceva.

— Ți-am scos lucrurile din grajd, răspunse Shasta. Și-acum arată-mi cum să te-ncing cu ele.

Preț de câteva minute se îngriji de asta cu băgare de seamă, ca să nu se lovească lucrurile unul de altul și să nu facă zgomot, pe când Calul îi tot dădea sfaturi: „Strânge chinga aia mai tare“, „Vezi că ai o cataramă ceva mai jos“ sau „O să trebuiască să scurtezi destul de mult scările“. La sfârșit, adăugă:

— Vezi că frâul îl punem doar așa, de ochii lumii, dar n-o să-l folosești. Leagă-l de oblâncul șei, însă nu-l strânge, ca să pot să-mi mișc capul în voie. Și ține minte, n-ai voie să-l atingi.

— Păi și-atunci la ce e bun? se minună Shasta.

— De obicei, cu el mă strunești și mă conduci, răspunse Calul. Dar, cum în călătoria asta o să conduc eu, o să te rog să-ți ții mâinile acasă. Și încă un lucru. N-o să te las să mă prinzi de coamă.

— Bine, dar dacă n-o să mă țin nici de frâu și nici de coamă, de ce o să mă țin? întrebă rugător Shasta.

— Te prinzi bine cu genunchii, spuse Calul. Așa face-un călăreț iscusit. Mă prinzi cât poți de strâns între genunchi, stai drept ca lumânarea și-ți ții coatele aproape de trup. A, să nu uit, ce-ai făcut cu pintenii?

— Mi i-am pus la călcâie, firește, zise Shasta. Atâta lucru știu și eu.

— Atunci scoate-i repede de-acolo și vâă-i în oblânc. Poate reușim să-i vindem când ajungem la Tashbaan. Gata? Bun, cred că poți să-ncaleci.

— Aoleu, ce înalt ești! icni Shasta după o primă încercare neizbutită.

— Sunt un Cal, atâta tot, se auzi răspunsul. Dar, după cum ai încercat să te sui pe mine, lumea ar crede că sunt o căpiță de fân! Așa, acum e mai bine. Acum stai drept și ține minte ce ți-am zis despre genunchi. Mai mare râsul. Eu, care am condus atacuri ale cavaleriei și am câștigat atâtea curse, am ajuns să duc în șa un sac cu cartofi! Mă rog, asta e, plecăm.

Scoase un chicotit lipsit de răutate.

Hotărât lucru, își începu drumul prin noapte cu mare băgare de seamă. Întâi și-ntâi, trecu de coliba pescarului prin partea dinspre miazăzi și ajunse la râulețul care se vărsa în mare chiar acolo, având grijă să lase câteva urme de copite care să arate spre miazănoapte. Însă de îndată ce ajunseră amândoi în mijlocul vadului, Calul

se întoarse, o porni în susul apei și se îndepărtă cam cu o sută de metri de colibă. Pe urmă alese un loc acoperit cu pietriș, unde nu lăsa urme, și ieși pe partea dinspre miazănoapte. Merse apoi la pas tot într-acolo, până când coliba, copacul singuratic, grajdul măgarului și gol-fulețul – adică tot ceea ce apucase să cunoască Shasta – se făcură nevăzute în întunericul lăptos al nopții de vară. Terminară de urcat povârnișul și ajunseră sus pe culme – pe culmea care fusese dintotdeauna granița lumii cunoscute a lui Shasta. Băiatul nu vedea nimic în față, dar își dădea seama că era un loc întins, acoperit de iarbă. Părea un ținut nemărginit: sălbatic, singuratic și liber.

— Ia uite! se minună Calul. Ce loc grozav pentru un galop, nu?

— A, te rog, nu, zise Shasta. Nu încă. Nu știu cum să... te rog, Calule. Nici nu știu cum te cheamă.

— Bree-heee-brinny-huuu-hi-ha, spuse Calul.

— N-o să pot niciodată să spun așa ceva, se cătrăni Shasta. Pot să-ți zic Bree?

— Păi dacă de altceva nu ești în stare, bag de seamă că poți, răspunse Calul. Și eu cum să-ți zic?

— Mă cheamă Shasta.

— Hmm, făcu Bree. Abia *ăsta* e un nume greu de scos pe gură. Bun, că vorbeam de galop. Să știi că e mult mai ușor decât dacă mergi la trap, fiindcă nu mai trebuie să te ridici și să te lași mereu în șa. Prinde-mă strâns între genunchi și uită-te drept înainte, printre urechile mele. Să nu te uiți în jos. Dacă te temi c-o să cazi, strânge-mă mai tare și înfige-te mai bine-n șa. Gata? Spre Narnia și miazănoapte atunci!